19.2.2025

Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n lausunto Hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 179/2024 vp)

Palvelualojen työnantajat (PALTA) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.
PALTA on lausunut lakiehdotuksesta jo valmisteluvaiheessa ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, että 3 kuukautta on liian lyhyt aika löytää uusi työpaikka jopa kantasuomalaiselle (https://www.palta.fi/ajankohtaista/lausunnot/luonnos-hallituksen-esitykseksi-eduskunnalle-ulkomaalaislain-muuttamisesta-ja-eraiksi-siihen-liittyviksi-laeiksi/). Tässä lausunnossamme kuitenkin keskitymme HE 179/2024 työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuviin ongelmiin keikkatyötyyppisissä työsuhteissa.

PALTA vetoaa Hallintovaliokuntaan, että se ***ratkaisisi mietinnössään hallinnollisen taakan ja kohtuuttomien kustannusten kasvusta aiheutuvan ongelman, joka muodostuu työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta erityisesti lyhyissä keikkatyötyyppisissä työsuhteissa.***

PALTA esittää ratkaisuksi, että ***lakiehdotuksesta poistetaan työnantajien ilmoitusvelvollisuus ja se korvataan Maahanmuuttoviraston (Migrin) tulorekisteriin perustuvalla (automaattisella) ilmoituksella ja jälkiseurannalla***. Jo tällä hetkellä Migri hyödyntää tulorekisteriä oleskelulupien jälkivalvonnassa. Panostamalla tämän lakihankkeen yhteydessä Migrin mahdollisuuksiin hyödyntää tulorekisterin tietoja automaattisesti työsuhteiden päättymisten seurannassa voitaisiin samalla tehostaa Migrin muutakin toimintaa.

Lisäksi PALTA muistuttaa, että HE 179/2024 tulee täydentää siirtymäajalla, jotta työnantajilla on tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa lain toimeenpanoa tukevat muutokset palkka- ja HR-järjestelmiin.

Lainvalmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu keikkatyötä

HE 179/2024 ehdottaa ulkomaalaislakia muutettavaksi siten, että työnantajalle tulisi sanktion uhalla ilmoitusvelvollisuus kolmansien maiden kansalaisten työsuhteiden päättymisestä. Ilmoitus tehtäisiin ensisijaisesti Migrille sähköisesti Enter Finland – palvelun kautta. Ilmoitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että yhden ilmoituksen tekemiseen menee noin 15 minuuttia ja keskipalkkaisen asiantuntijan suorittamana tarkoittaisi 10 euron henkilöstökulua yritykselle. Esityksen arvion mukaan työnantajat tekisivät vuosittain noin 2 750 ilmoitusta ja hallinnollisen taakan vuosikustannus työnantajille olisi korkeintaan noin 30 000 euroa. Valitettavasti hallinnollisen kuormittavuuden ja kustannusten arvio on reilusti alimitoitettu.

Lain valmistelun yhteydessä ***työnantajan ilmoitusvelvollisuuden toimivuutta, hallinnollista työmäärää sekä kustannuksia on arvioitu vain perinteisten työsuhteiden näkökulmasta***. Hallituksen esitys pohjautuu olettamaan, että kolmannen maan kansalainen työskentelee työperäisellä oleskeluluvalla toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa tai pitkissä määräaikaisissa työsuhteissa, ja että heitä on vähäinen määrä saman työnantajan palveluksessa. Lain valmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu lisäansioihin tähtäävää tai toimeentulon turvaavaa keikkatyötä, josta lakia noudattamalla on tulossa “ilmoitustulva” Migrille ja kohtuuttomia kuluja työnantajille.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry
Eteläranta 10, 6.krs, PL 62, 00131 Helsinki
Y-tunnus 0773798-8

palta.fi
+358 20 595 5000
info@palta.fi

Keikkatyö mahdollistaa lisäansion ja toimeentulon muutostilanteessa

Keikkatyö on vakiintunut työsuhdemuoto aloilla, joilla on esimerkiksi paljon lyhyitä poissaoloja tai suuret päivittäiset ja viikoittaiset vaihtelut työmäärissä. Monilla palvelualan yrityksillä (logistiikka, postinjakelu, kauppa, ravintola, terveyspalvelut, kiinteistönhuolto) on vakiintunut käytäntö pitää ruuhkahuippujen tasaamiseksi listoillaan ***ns. tarvittaessa töihin kutsuttavien*** henkilöiden poolia. Yritys haluaa hyödyntää yllättävissä tuurauksissa hyväksi havaitsemiaan tuttuja osaajia. Listoilla olevat henkilöt ottavat vastaan työkeikkoja oman elämäntilanteensa tai varsinaisen työnsä sallimissa puitteissa. Tarvittaessa töihin kutsuttavissa on satoja työperusteisella oleskeluluvalla olevia kolmannen maan kansalaisia. Hallituksen esityksen mukaan työnantajan ilmoitusvelvollisuus koskisi myös tarvittaessa töihin kutsuttavien ”keikkajaksoja”.

Henkilöstöalan yrityksillä on tuhansia työntekijöitä ns. puitesopimuksella, jonka nojalla henkilöt voivat tehdä lyhyitä (muutamista tunneista pariin päivään) työkeikkoja. Käytännössä henkilöstöalan yritys (esim. Eezy) solmii keikkatyöntekijän kanssa puitesopimuksella työn yleisistä ehdoista. Tämä puitesopimus ei vielä muodosta työsuhdetta työnantajan (eli henkilöstöalan yrityksen) ja työntekijän välillä. ***Työntekijälle tarjotaan puitesopimuksen perusteella yksittäisiä työkeikkoja***, ***jotka muodostavat aina yhden yksittäisen määräaikaisen työsuhteen***. Työkeikkojen pituus on tyypillisesti yhden työvuoron (muutaman tunnin tai parin päivän pituinen). Keikan (= yksi määräaikainen, lyhyt työsuhde) jälkeen työsuhde työnantajan kanssa päättyy, mutta puitesopimus jää voimaan. Henkilöstöalan yritys tarjoaa henkilön puitesopimuksen perusteella taas uusia keikkoja ja jos henkilö ottaa keikan vastaan, heidän välillensä syntyy taas uusi yksittäinen lyhyt määräaikainen työsuhde.

Jo pelkästään lakiehdotuksen 14 vuorokauden työnantajan ilmoitusajan sisällä kolmannen maan kansalaisella voi olla henkilöstöalan yrityksen kanssa monta lyhyttä määräaikaista työsuhdetta. HE 179/2024 mukaisesti näistä kaikista lyhyistä työsuhteista tulisi aina tehdä työsuhteen päättymisilmoitus. Esimerkiksi jos yksi henkilö tekisi viikossa 3 työvuoroa, työnantajan tulisi tehdä hänen kohdallaan 14 päivän sisällä yhteensä 6 työsuhteen päättymisilmoitusta Migriin.

Kohtuutonta kustannusta, ilmoitusvyöry ja lukuisia “turhia” ilmoituksia Migrille

Esimerkiksi jos henkilöstöalan yrityksellä on 500 aktiivista henkilöä puitesopimuksella, jotka kaikki tekevät 5 keikkaa kuukaudessa, niin yritys joutuisi tekemään 2 500 ilmoitusta työsuhteiden päättymisestä Migrille kuukausittain. Vuodessa tämä luku olisi jo 30 000 ilmoitusta. Henkilötyön kuluna hallituksen esityksen 10 euron arviolla tämä tarkoittaisi vuodessa 300 000 euron kulua työantajayritykselle. Laskuesimerkki ei ole kuvitteellinen, koska arviomme mukaan jo yhdellä isoilla henkilöstöpalvelualan yrityksillä voi olla lähes tuhat ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvaa puitesopimusta. Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa esitetty 2 750 vuosi-ilmoitusta ja 30 000 euron kustannus työnantajille on pahasti aliarvioitu. ***Keikkatyön näkökulmasta ehdotettu ilmoitusmenettely tulee aiheuttamaan kohtuuttomasti työtä sekä kustannuksia keikkatyötä tarjoaville yrityksille. Migri puolestaan tulee samaan hallitsemattoman ilmoitustulvan.***

Lähtökohtaisesti Suomeen työluvalla tulleet kolmannen maan kansalaiset haluavat ansaita rahaa ja nostaa elintasoaan. Tästä syystä monet haluavat tehdä varsinaisen työsuhteen rinnalla

lisäkeikkaa työlupansa sallimissa rajoissa. Lisäkeikkaa tehdään tyypillisesti joko henkilöstöpalvelualan yrityksen kautta puitesopimuksella tai olemalla toisen työnantajan tarvittaessa töihin kutsuttavien poolissa. HE179/2025 ehdotuksen mukaisesti heidän keikkatyösuhteen loppumisesta tulisi aina tehdä ilmoitus Migrille – vaikka varsinainen työsuhde olisi henkilöllä kokoajan voimassa. Tästä näkökulmasta Migri tulee saamaan runsaasti myös ns. lain tarkoituksen näkökulmasta turhia ilmoituksia.

Ilmoitusvelvollisuus tulisi korvata hyödyntämällä valtakunnallista tulorekisteriä

Työnantajalla on lakisääteinen velvollisuus toimittaa tieto kaikista maksamistaan palkoista tulorekisteriin. Tulorekisterin tietojen pohjalta on mahdollista noin viikon viiveellä saada selville, onko henkilöllä palkkatuloja ja päästä tätä kautta käsiksi tietoon onko oleskeluluvan perusteena oleva työsuhde edelleen voimassa. Lisäksi valtaosa isoimmista työantajista toimittaa jo nyt vapaaehtoisesti tulorekisteriin tiedon työsuhteen päättymisestä. Migrillä on tehtävänä toteuttaa jälkiseurantaa oleskelulupien perusteiden voimassaolosta ja sitä tehtävää varten Migrillä on jo nyt laajennettu mahdollisuus saada tietoja tulorekisteristä.

PALTA ehdottaa, että työnantajan ilmoitusvelvollisuuden sijaan tieto työsuhteiden päättymisestä hankittaisiin valtakunnallisesta tulorekisteristä. Päällekkäisten uusien ilmoituskäytäntöjen rakentamisen sekä Enter Finland järjestelmän paikkausten sijaan, ratkaisuna tulisi käyttää jo olemassa olevia luotettavia tiedonlähteitä kuten valtakunnallista tulorekisteriä. Tulorekisterin sujuva käyttö edellyttäisi toki Migrin järjestelmien kehittämistä (automaattiset rekisteriajot, ilmoitus- ja seurantakäytäntöjen kehittämistä) ja kehittämistyön resurssointia. Isossa kuvassa tulorekisterin tietojen hyödynnettävyyteen panostaminen ja ilmoitusmenettelyn automaation kehittäminen tehostaisi myös laajemmin Migrin oleskelulupa tehtävien toteuttamista.

Ellei tulorekisterin hyödyntämistä haluta edistää, niin ***keikkatyösuhteet tulee jättää tässä vaiheessa kokonaan lain soveltamisalan ulkopuolelle***. Hallintovaliokunnan tulisi tällöin kehottaa mietinnössään hallitusta käynnistämään toimet keikkatyösuhteisiin liittyvän ilmoitusongelman arvioimiseksi, ratkaisemiseksi sekä tähän liittyvän lainsäädännön valmistelemiseksi.

Väliaikainen ratkaisu keikkatyöhön liittyvään ongelmaa voi olla myös lakiehdotuksen korjaaminen niin, että ***työnantajien ilmoitusaikaa laajennetaan keikkatyössä nykyisen 14 päivän sijaan 30 päivään***. Lisäksi lakiin tulisi määrittää ettei työnantajalla ei olisi ilmoitusvelvollisuutta keikkatyösuhteen päättymisestä, jos kolmannen maan kansalainen työllistyy uudelleen (tekee uuden työvuoron) 30 päivän aikana. Jos uusia työkeikkoja/työsuhteita ei tarkastelujaksolla synny, niin työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa työsuhteen päättymisestä lakiesityksen mukaisesti Migrille. Keikkatyötä tarjoavien työnantajien näkökulmasta 30 päivän ilmoitusaika järkeistäisi keikkatyötyyppisten työsuhteiden päättämisilmoituksien lukumääriä sekä vähentäisi jonkin verran ”turhien” ilmoitusten tulvaa myös Migrille.

Lain toimeenpano edellyttää kohtuullista siirtymäaikaa

Hallituksen esityksessä ehdotettu työnantajan ilmoitusvelvollisuus ja siihen sidottu sanktio tulevat aiheuttamaan yritysten henkilöstö- ja palkkajärjestelmiin ylimääräisiä tietojärjestelmäkuluja, koska näihin tullaan rakentamaan erilaisia hälytysmekanismeja työsuhteiden päättymistilanteisiin.

19.2.2025

Järjestelmiin on myös mahdollista rakentaa valmis työsuhteen ilmoittamislomake (Migrin vaatimilla tiedoilla), jonka automaattinen toimittaminen järjestelmästä Migrille vähentäisi yritysten työmäärää. Tästä näkökulmasta lakiesityksen tiukkaa linjaa ilmoituksen tekemisestä lomakkeella tulisi lieventää ja sallia lomakeilmoitus jos työnantajan henkilöstöjärjestelmä voi tuottaa sen automaattisesti.

Hallituksen esityksen olisi määrä tulla voimaan huhtikuussa 2025. Hallituksen esityksessä ei oltaisi säätämässä siirtymäaikaa, jonka kuluessa työnantajien olisi mahdollista tehdä tarvittavat muutokset tietojärjestelmiin sekä työsuhteiden päättymisprosesseihin. Tämä siirtymäaika olisi ehdottomasti säädettävä, jotta tarvittavat järjestelmien korjaustoimet saadaan toteutettua lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Elinkeinopolitiikka
Johtava asiantuntija Milka Kortet
+358 50 569 7856
milka.kortet@palta.fi